

A hét...

...**KRÓNIKÁJA.** Nemcsak az időjárás, a világpolitika is forró hetéhez érkezett. A „másik” Vörös Hadsereg hadat üzent Németországnak, a Vatra Romaneasca szerint Erdély ezeréves román föld, és Besszarábia ügyét is meg kell oldani valahogyan, Fidel Castro „spártai szocializmusából” szabad elvonulást engedélyezett ellenzékének, s ugyanakkor az egypólusú világ veszélyeire figyelmeztetett, Trinidad és Tobago lázadói, egy maroknyi muzulmán szélsőséges feltétel nélkül kapitulált, Mozambik szakított az egypártrendszerrel, Kalugin, a KGB lefokozott tábornoka feljelentette Gorbacsovot, mondván, az őt rendfokozatában visszavető ukáz törvénysértő, Pekingben a Népi Gyűlés Állandó Bizottsága újabb hadjáratot kezdett a szerencsejátékosok ellen, az Egyesült Államokban per indult két bohém pilóta s a fedélzeti mérnök ellen, mert Boeing 727-es gépüket részegen vezették Fargoból Minneapolis városába, s mi több, a francia csavargók között gyilkolási láz tört ki — mindez a hőség miatt történt volna?

A futó benyomások után alaposabb szemlét tartva a világpolitikai események fölött, megállapítható: ez a hét a párbeszéd hete volt. A legjobb úton haladnak a német-német tárgyalások, s a valutaunió fölöttébb precíz és teljesen hibátlanul végrehajtott pénzügyi művelete után — utóbb a vélhetően ugyan ilyen gondossággal kivitelezendő politikai egyesülés részletei voltak soron. A Duna—Adria csoport (a Pentagonale) államai első csúcstalálkozójukat tartották Velencében. A melankolikus gondolat és a cikázó vaporettók fölött a múlt kísértete lebegne — valamilyen halotthalovány kísérlet a német erőfölény ellensúlyozására? Irkutszk a Baker—Sevardnadze négyesemléti megbeszélésnek adott otthont. Ezen kiemelten foglalkoztak a gazdasági együttműködés lehetőségeivel, tanácskozásaikon felvetődött egy újabb szovjet—amerikai csúcs lehetősége is. S míg az iraki—iráni háborúban fogságban esett egyiptomiak Kairóban az Iszlám Konferencia Szervezete külügyminiszteri értekezletén bejelentett szabadonbocsátásuknak örvendezhettek, addig a szaúd-arábiai Dzsiddában tartott békelítő tárgyalások idején megjelentek az első viharfelhők a Közel-Kelet egén.

...**SZENZÁCIÓJA.** Az Iraki Forradalmi Parancsnoki Tanács alelnöke Izzat Ibrahim és a kuvaiti trónörökös, Szaad el-Abdullah esz-Szaalem esz Szabah, úgy tűnik, hiába kísértettek az olajár körüli nézeteltérések békés megoldásával. Már ha békésnek nevezhető az, aki tárgyalópartnerre államhatárainál csapatösszevonásokat hajt végre. Irak ugyanis jelentős erőket, mintegy százezer katonát, 350 páncélost, nehéztüzérséget és utászalakulatokat összpontosított a kuvaiti határ mentén. A katonai erő alkalmazása nem is váratott magára sokáig. Noha szerdán a hírgyűnkségek tudósításaikban még fenntartották a tárgyalások rendezésének lehetőségét, csütörtökön hajnali egy órakor az iraki hadsereg egységei átlépték a közös államhatárt. Az Irán elleni háborúban körülbelül egymillióra duzzadt, harci értékét jelentősen megnövelt iraki fegyveres erő órák alatt elsöpörte az alig húszezer főt számláló kuvaiti reguláris hadsereget. Az emír a szomszédos Szaúd-Arábiába menekült, elhagyott országa fővárosa fölött már a szórványos légi ellenállás is megszűnt a reggeli órákra: Irak gyakorlatilag az egész országot megszállta és ellenőrzése alá vonta.

Az események hírére Baker külügyminiszter előbbre hozta hazautazását Szibériából az Egyesült Államokba, a hagyományos angol—amerikai együttműködés keretében Margaret Thatcher Colorado államban Bush elnökkel tanácskozott, a Szovjetunió leállította iraki fegyverszállításait, míg az USA a térségbe küldte az Independence repülőgép anyahajót, jelezve, hogy a Fehér Ház egyelőre bármilyen megoldást elképzelhetőnek tart. Katonai választ adott Izrael is, nem rendelt el ugyan általános mozgósítást, de haderejét magas fokú harcckészültségbe helyezte, s védelmi minisztere Szaddam Husszein iraki elnököt „korunk Adolf Hitlerjének” nevezte.

A világ minden táján a katonai rezsím agresszióját elítélő állásfoglalások láttak napvilágot. Ilyen értelmű nyilatkozatot adott ki többek között az ENSZ Bizottsági Tanácsa, a NATO, a Szovjetunió, Kína, Japán és Magyarország is. A környező arab országok szimpátiája Kuvaitot kíséri, az Iszlám Konferencia Szervezete rendkívüli tanácskozást tartott a kialakult veszélyes helyzetről.

...**KOMMENTÁRJA.** A szakértők elemzései egyértelműen arra világítanak rá, hogy a háború kornátsem csupán azért tört ki, mert Kuvait nem volt hajlandó iraki követelésre felelni a kőolaj világpiaci árát. Az okok ennél jóval mélyebbek és összetettebbek. A független Kuvait (1961) történelme iraki megszállással kezdődött, amely 1963-ig tartott, s kizárólag azért ért véget, mert Nagy Britannia és Szaúd-Arábia kiállt a kis ország mellett, no és az emirátus is jó mélyen nyúlt a saját zsebébe, amikor tulajdonképpen megvásárolta szabadságát a nagy szomszédától. Irak mindig is ön maga részeként tartotta számon Kuvaitot. A törpeállamnak tulajdonképpen nincs saját etnikuma. Erre a területre a szomszédoktól, Szaúd-Arábiából és Irakból vándoroltak be Kuvait jelenlegi lakóinak ősei. Az emír, miközben népének sajátos, az iszlám hagyományokat is őrző demokráciát is teremtett, igyekezett megalkotni az önálló kuvaiti identitást. De minthogy ez még nem fejeződött be, az agresszor könnyen fenntarthatta területi követelését, amely mögött ott található saját jól felfogott gazdasági érdeke: az olajban gazdag területek megkaparintása is. Az előző háborúban kivértett és eladósodott ország számára ez jól jönne, s az is, ha a Kuvaittal szemben fennálló 15 milliárd dollár tartozását nem kellene kiegyenlítenie. (Irak összes adóssága több mint 80 milliárd dollár.) Ugyanakkor a katonaelnök Szaddam Husszein hadvezéri méltóságát alaposan megtépázta az elhúzódozó korliktus az ősi ellenség perzsákkal. Bizonyítani akart, s erre a fentebb említett okoknál fogva kitűnő terepnek ígérkezett az aprócska Kuvait Állam. De azt is meg akarta mutatni: a Szovjetuniótól felfegyverzett országa regionális hatalommá nőtte ki magát (ez a „szörnyeteg” monstrum hatalmas vegyi arzenállal is rendelkezik, s épülő atomerőművét izraeli gépek bombázták szét évekként elzöldt), valamint azt, hogy övé a térség legerősebb hadserege. Rádásul egy ilyen kis ország ellen abszolút biztosra lehetett menni.

Ódor József

Éjféli döntés: az önkormányzati törvény elfogadva

Az Országgyűlés pénteken éjjel, nem sokkal éjfél előtt elfogadta a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról szóló törvényjavaslatot. A képviselők az önkormányzati törvényjavaslat sorsáról több mint négyórás szavazási procedúrával döntöttek.

Hetek óta tartó, alapos vita végére tett pontot az Országgyűlés pénteken éjjel, amikor 281 igen szavazattal, 3 ellenben és 1 tartózkodással elfogadta a helyi önkormányzatokról szóló törvényjavaslatot. A plénum a törvényjavaslatról s az ahhoz benyújtott bizottsági és képviselői módosító javaslatokról — kisebb szünetekkel együtt — több mint négyórás szavazási procedúrával döntött. Minden egyes módosításhoz a jelenlévők kétharmadának elutasító vagy igenlő szavazata kellett.

Szabad György a szavazást követően rövid reflexiót fűzött a határozathozatalhoz, emlékeztetve: 1789. augusztus 3-áról 4-ére virradó éjjel, 201 évvel ezelőtt az öreg kontinensen először mondta ki egy parlament a feudális viszonyok fel-

számolását törvényes úton. Jól lehet a képviselők érezték, és Szabad György is kijelentette, hogy természetesen nem azonos méretű dolgokról van szó, szavait nagy taps köszöntötte.

A helyi önkormányzatról szóló törvény, miként azt a preambulum kimondja: elismeri és védi a helyi közösségek önkormányzathoz való jogait. Lehetővé teszi, hogy a választópolgárok helyi közössége — közvetlenül, illetőleg a választott helyi önkormányzat útján — önállóan és demokratikusan intézze a helyi érdekű közügyeket.

Az Országgyűlés határozatot hozott a Magyar Köztársaság megyéiről, a megyék nevééről, székhelyéről, illetve a köztársasági megbízottak működési területét meghatározó régiókról. E határozatok a helyi önkormányzati képviselő-testületek tagjainak ez évi megválasztásának napjával lépnek hatályba.

A képviselők titkos szavazással — 236 igen és 53 ellenszavazattal — Szabad Györgyöt az Országgyűlés elnökévé, Dornbach Alajost — 271 igen, 15 ellenszavazattal — alelnökévé választották.

Tisza-parti Parnasszus

Hétfele óta ismét látható Vinkler László ifjúkori műve, a Tisza-parti Parnasszus. A fal-festmény a JATE Kalmár László kibernetikai laboratóriumát díszíti, a bejárti térből fölvezető lépcső melletti falon.

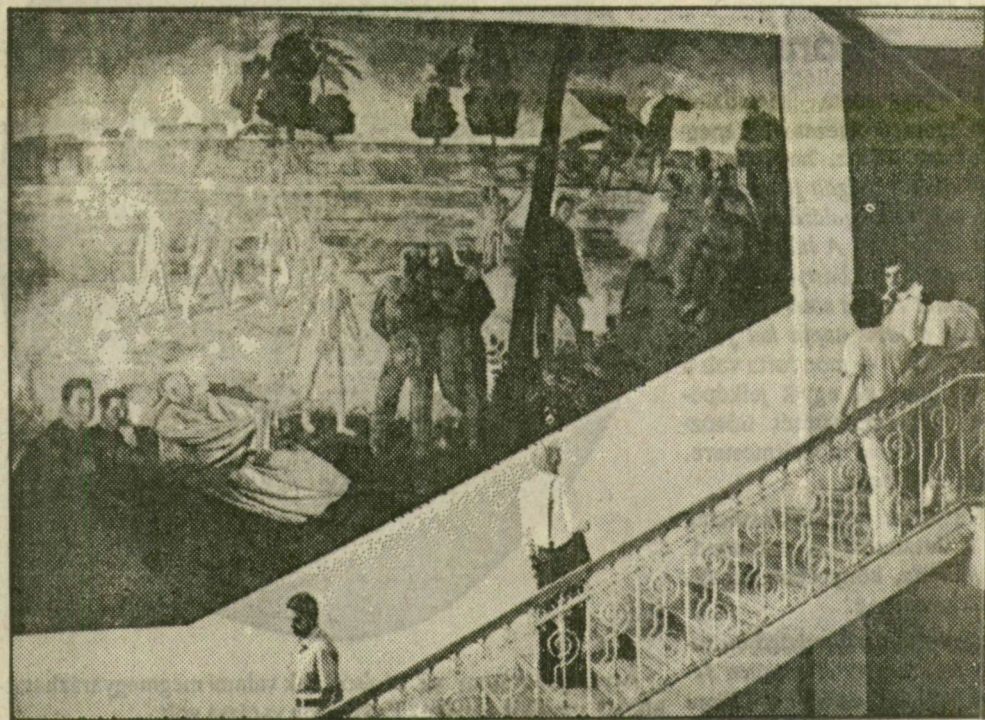
A mű megszületése egy 1938 nyarán rendezett kiállításnak köszönhető. Abban az évben volt István király halálának 900. évfordulója és Magyarországon tartották a XXXIV. Eucharisztikus Világkongresszust. A jeles események tiszteletére nyitották meg az akkor belvárosi elemi iskolában azt a kiállítást, amelyen régebbi idők világi és vallási témájú festményei, szobrai mellett kiállították a kortárs szegedi művészek alkotásait is. A tárlaton — amelynek fővédnöke József Főherceg volt — Kopasz Márta, Dorogi Imre, Dinnyés Ferenc, Aba Novák Vilmos műveit is láthatta a közönség.

Erre a különleges alkalomra készült Vinkler László fal-festménye is, közel 25 négyzetméteres felületen. A képet — fölfele tölve az 50-es évek elején — lemeszelték, később újabb festékrétegek kerültek rá.

Szabó Tamás restaurátor-művész két évig dolgozott a kép kibontásán. Korábbi fölfevések még a mű létezését is kétségbe vonták, ám a próbakutatások azokat igazolták, akik a festmény helyéül a régi elemi iskolát jelölték meg. A megtalálásban nagy segítséget jelentettek Tóth Attila kutatásai, valamint az a Kopasz Márta tulajdonában lévő katalógus, amely az „Egyházi és Világi Képzőművészeti Kiállítás” anyagát mutatja be, köztük Vinkler fal-festményét.

A feltárás során kiderült, hogy az első mérszrege még két enyves (zöld és sárga) felületet vittek, s mindezt egy kemény zománcborítás zárta le. A szakfalkátorral (orvosi szikével) végzett lekaparás négyzetcentiméterenként haladt, a művelet eredményeként napvilágra került a súlyosan sérült kép.

Láthatóvá vált, hogy a sérülések egy része nem az átfestéstől származik. Eredetileg — valószínűleg kalapáccsal — teljesen le akarták verni a fal-fest-

Nagy László felvétele

mény. Amikor ez a módszer túlságosan nehézkesnek bizonyult, következett a meszelés.

Érdekesség a mű történetében, hogy nem ez volt az első utólagos beavatkozás. Azt maga Vinkler követte el, hamarosan a kép átadása után, még 1938-ban Az iskola vezetői ugyanis a festményen ruhátlanul ábrázolt testek látványát károsnak ítélték meg a tanulóifjúság erkölcsi nevelése szempontjából, ezért arra kérték a művészt, zöld ágakkal takarja el némiképp meztelen figuráit, amit ő meg is tett.

A leverési kísérlet eredményeként azonban a kép bal alsó része teljesen megsemmisült. A bal sarokban ülő alakok mellétől a közepén állók lábfeijéig csak egy durván utánvakolt felület maradt. A restaurátornak ezt a részt teljesen újra kellett festenie. (A kép jobb oldalán villanyvezetéknek vésték mélyedést.)

Szabó Tamás a legelfogadottabbnak mondható restaurálási eljárást választotta. Fő törekvése az volt, hogy a mű összhatása formai megjelenésében, színeiben az eredetivel legyen azonos. De a kutató szem közelről fölfedezheti, hogy a restaurátorművész által

Rádiótelex

KITÜNTETTÉK TÖKÉS LÁSZLÓT — A nagyváradi püspök Rómában átvette a Giorgio La Pira Békeegye-tem „Élet a békéért” díját. A neves olasz katolikus intézmény konferenciáján részt vett számos olasz politikus is, így Claudio Martelli miniszterelnök-helyettes, Giovanni Gorla volt miniszterelnök, valamint Bersani szenátor, a Laikus Önkéntesek Világi Szövetségének elnöke. Romániában úgy tekintenek Tökés Lászlóra, mint a szabadság egyik legismertebb profétájára, idézik mondását: „Nem vagyok hős, a forгатókönyvet Isten már megírta, aki üzent nekem, ne féljek...”.

FIDESZ-TANÁCSKOZÁS — Ülést tartott szombaton Gödöllőn a Fidesz Országos Tanácsa. A testület a Fidesz-kongresszus döntése alapján ezentúl megyénként két-két állandó képviselőt tömörítő szervezetként működik, amely rendszeresen tartja a kapcsolatot a Fidesz parlamenti frakciójával. A közös munka továbbra is garanciát jelent arra, hogy a tízezres tagság véleményét, egyes kérdésekben az állásfoglalását a parlamenti Fidesz-képviselők ismerjék, döntéseik, véleményük kialakításánál figyelembe vegyék.

A tanács napirendjén a helyhatósági választásokra való felkészülés, a megfelelő stratégia kialakítása szerepelt.

AZ INVÁZIÓ FEJLEMÉNYEI — A világ országai aggodalommal figyelik, kiterjeszti-e Irak az agressziót a Kuvaittal szomszédos Szaúd-Arábiára. E félelmeket csökkenteni látszik az a bagdadi bejelentés, miszerint vasárnap-tól megkezdik az iraki erők fokozatos kivonását Kuvaitból, átengedve a terepet az agresszió révén hatalomra jutott bábukormányának. Ezt a bejelentést Washington szkepticizmussal fogadta, a nemzetközi porondon pedig az iraki támadás általános elítélésén túl, egyre konkrétabb politikai és gazdasági szankciók körvonalai rajzolódnak ki.

kasztotta a Parnasszus hegyén a kastiljai forrást, amelyet Hip-pokréneknek, azaz Lóforrásnak is neveztek. Az ibolyaszínű habokban fürdenek a Műzsák, a művészetek és a tudományok istennői.

Vinkler László képén a forrás maga a Tisza, partján a város szellemi életének jelképes figurái. A portrészzerűen megfestett alakokról feltehető, hogy korabeli jeles személyiségeket ábrázolnak. Kopasz Márta szerint — aki még látta az eredeti művet, hisz maga is kiállított — a papírlapot kezében tartó alak maga Vinkler László, de felismerte még Parobek Alajos, Vlasits Károly és Dorogi Imre festőművészeket is. A két ruhában ülő tudós pedig Sik Sándor professzor, akiért rajongott az ifjú Vinkler.

Az eredeti fényében bemutatkozó kép nem az egyetlen a kibernetikai laboratóriumban. Párja a lépcsőház bal oldalán még fölírattal. „A művészetek hódolata Szűz Mária előtt” színtén Vinkler alkotása. Kibontása ugyancsak — a most egyöntetű elismerést kiváltóan dolgozó — Szabó Tamás feladata lesz.

Nyilas Péter